

การเป็นสมาชิกของอิตาลีใน สหภาพยุโรป วิกฤตหนี้สาธารณะ และความเป็นไปได้ของอิตาลีที่จะ ออกจากสหภาพยุโรป

*Italy's membership, Eurozone Crisis
and the possibility of "Italeave"*

อุทัยพรรณ พรหมจิตแก้ว

นักวิชาการอิสระ

Uthaipan Promkhatkaew

Independent scholar

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายปัญหาของประเทศอิตาลีในปัจจุบันที่กำลังเผชิญกับปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและปัญหาภายในอื่น ๆ อันอาจเป็นชนวนหรือสร้างแนวโน้มให้อิตาลีถอนตัวออกจากสหภาพยุโรป โดยในบทความจะวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ที่อิตาลีจะออกจากสหภาพยุโรปโดยใช้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับประเทศอิตาลีทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสาเหตุที่อิตาลีเข้าร่วมการก่อตั้งประชาคมถ่านหินและเหล็กก่อนที่จะกลายมาเป็นสหภาพยุโรปในปัจจุบัน พร้อมทั้งวิเคราะห์วิกฤตที่สหภาพยุโรปกำลังเผชิญอันอาจส่งผลให้อิตาลีรู้สึกสั่นคลอนในความไว้วางใจในสหภาพยุโรป นอกเหนือจากนี้ยังวิเคราะห์ถึงกระแสนิยมในการเมืองโลกและกระบวนทัศน์เชิงสังคมนิยมอันกำลังเป็นที่กล่าวถึงในปัจจุบัน ว่ามีโอกาสส่งผลให้อิตาลีมีแนวโน้มที่จะลาออกจากสหภาพยุโรปหรือไม่ รวมไปถึงการนำข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาภายในประเทศและวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในอิตาลีมาเป็นฐานการวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ที่อิตาลีจะออกจากสหภาพยุโรป ประกอบกับเหตุผลจากตัวผู้เขียนเองว่าท้ายที่สุดแล้วนั้นอิตาลีจะออกจากสหภาพยุโรปหรือไม่ แล้วเหตุการณ์วิกฤตหนี้สาธารณะที่อิตาลีกำลังเผชิญอยู่นี้น่าจะนำไปสู่สิ่งใด

Abstract

This article aims to explain the problems that Italy is facing today such as economics and other internal problems which may be the cause or the tendency that force Italy to leave the European Union. This article will analyze the possibility of Italy leaving the EU (so called “Italeave” or “Italexit”) by using the basic information about Italy’s economics, politics and the background of Italy joining the ECSC (which become the European Union nowadays) as a data base. Also this article will analyze the crisis that EU are facing today which may cause Italy to feel uncertain and no longer trust the European Union as it was before. Moreover, this article will also analyze the nationalism wave in global politics and the realist attitude, which are very proverbial nowadays, whether it might persuade Italy to leave the EU. Also, this article will present the basic information about Italy’s internal problems and the Eurozone crisis as another database to analyze the possibility of Italeave or Italexit, along with the personal view of the author on what Italy might decide. And at last where could the Eurozone crisis lead Italy to.

บทนำ

ปรากฏการณ์ Brexit นับเป็นเหตุการณ์ที่สั่นสะเทือนวงการความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเป็นอย่างมาก เมื่อสหราชอาณาจักรตัดสินใจออกจากการเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปหลังมีการลงประชามติ เหตุการณ์นี้ได้สร้างความสั่นคลอนและความท้าทายต่อสำนักความคิดทฤษฎีต่าง ๆ โดยเฉพาะแนวคิดที่เป็นที่นิยมในยุโรปนับตั้งแต่หลังจากยุคสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมาอย่างทฤษฎีเสรีนิยมเชิงสถาบัน (Neo-Liberalism) ที่เชื่อในเรื่องของความเป็นไปได้ในการสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐในสภาวะอนาธิปไตย ที่เคยใช้ในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างรัฐในสภาวะอนาธิปไตย และเป็นบ่อเกิดขององค์การระหว่างประเทศที่ดูเหมือนจะประสบความสำเร็จอย่างสหภาพยุโรป หากเราลองสังเกตเหตุการณ์ระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นในช่วงสองสามปีที่ผ่านมา อาจสังเกตได้ว่าการเมืองระหว่างประเทศนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นอย่างมาก จากเดิมนั้นแทบทุกประเทศให้ความสำคัญกับความร่วมมือและยึดทฤษฎีเสรีนิยมเป็นทฤษฎีหลักในการดำเนินความสัมพันธ์ต่าง ๆ แต่ในช่วงสองสามปีที่ผ่านมา นั้น จะเห็นได้ว่าแกนการเมืองระหว่างประเทศนั้นเอียงไปทางขวามากขึ้น คือผู้นำรัฐและประชาชนหันมาให้ความสำคัญกับรัฐของตนมากขึ้นในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ กล่าวคือมีความชาตินิยมมากขึ้น มองผลประโยชน์ที่ตนจะได้ (absolute gain) มากกว่าที่จะเลือกมองผลประโยชน์ร่วมกันในเชิงเปรียบเทียบ (relative gain) หากพูดในเชิงทฤษฎีอาจกล่าวได้ว่ารัฐหันมายึดหลักทฤษฎีสัจนิยม (Realism) ที่มองว่ารัฐควรยึดผลประโยชน์แห่งชาติเป็นหลักเพื่อความอยู่รอดของรัฐมากกว่าแต่ก่อน โดยเราอาจเห็นได้ชัดจากการที่สหราชอาณาจักรเลือกที่จะออกจากสหภาพยุโรป โดยส่วนหนึ่งเป็นเพราะประชาชนในรัฐเลือกที่จะมองผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interest) มาก่อน อันนำมาสู่ผลการลงประชามติดังที่เห็น และการที่ผู้นำรัฐในประเทศที่เป็นประชาธิปไตยที่ได้รับความนิยมในปัจจุบันนั้นมีความเป็นชาตินิยมมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นรัสเซีย

ฟิลิปปินส์ และล่าสุดเห็นจะเป็นการเลือกผู้นำที่มีแนวคิดเอียงขวาหรือชาตินิยมอย่าง โดนัลด์ ทรัมป์ เป็นประธานาธิบดีคนใหม่ของประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐฯ ซึ่งจะส่งผลกระทบอย่างมากต่อระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและการเมืองระหว่างประเทศในปี 2017 นี้

นอกเหนือไปจากปัญหาการเมืองโลกที่กำลังเอียงไปทางขวามากขึ้นนั้น ปรากฏการณ์ Brexit ถือเป็นเหตุการณ์ที่ไม่มีใครคาดคิดมาก่อน เพราะสหราชอาณาจักรมักเป็นคู่ค้าอันน่าจับตามองกับฝรั่งเศสในการเมืองของสหภาพยุโรปโดยเสมอมา จนหลายต่อหลายคนมีแนวคิดที่ว่าสหภาพยุโรปนั้นมีระบอบการเมืองการบริหารภายในแบบ Closed core group¹ อย่างไรก็ตามเมื่อสหราชอาณาจักรซึ่งเป็นตัวแสดงสำคัญหนึ่งในสหภาพยุโรปได้ตัดสินใจถอนตัวออกจากการเป็นสมาชิกแล้ว ปรากฏการณ์ดังกล่าวอาจเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวของสหภาพยุโรปและการบูรณาการทางการเมือง เหตุใดกลุ่มประเทศสมาชิกที่ดูเหมือนจะสมัครสมานสามัคคีกันจึงทอดทิ้งและแตกคอกันได้อย่างง่ายดายเช่นนี้ หนึ่งในสาเหตุที่ทำให้รัฐสมาชิกเกิดความขัดแย้งกันอาจเป็นเรื่องด้านเศรษฐกิจและการเงิน ดังเป็นที่ทราบกันดีว่าสหภาพยุโรปนั้นกำลังเผชิญกับปัญหาวิกฤตหนี้สาธารณะยุโรป (Eurozone Crisis) ที่ก่อตัวขึ้นในประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มประเทศ PIIGS อันได้แก่ โปรตุเกส ไอร์แลนด์ อิตาลี กรีซ และสเปน ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศที่กำลังเผชิญกับภาวะหนี้สินภาครัฐอย่างรุนแรง นับจากการก่อตั้งยูโรโซน (Eurozone) ปัญหาหนี้สินภาครัฐของกลุ่มประเทศเหล่านี้ได้เพิ่มภาระให้กับสหภาพยุโรปอย่างมาก ในความพยายามเพื่อพยายามไม่ให้อาณาเขตเศรษฐกิจของประเทศเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในภาพรวมของยุโรป² ซึ่งนี้อาจเป็นหนึ่งในสาเหตุที่ทำให้อังกฤษนั้นตัดสินใจ

1 Lars Colchen “Scenarios for EU external relations and collective identity.” Lecture, Chulalongkorn University, Bangkok, September 9, 2016.

2 Kunnamas, Natthanon “Italy, Spain, Portugal and Greece Foreign Policy.” Lecture, Chulalongkorn University, Bangkok, April 6, 2016.

ใจออกจากสหภาพยุโรป และการตัดสินใจออกจากสหภาพยุโรปของ
อังกฤษในครั้งนี้อาจเป็นชนวนเหตุให้หลาย ๆ ประเทศรู้สึกกังวลและ
ขาดความมั่นใจในสหภาพยุโรป กลุ่มกระแสชาตินิยมได้ปลุกกระตมให้
กลุ่มเอียงขวาในประเทศต่าง ๆ ลุกฮือขึ้นมาเรียกร้องให้รัฐบาลประเทศ
ตนเองจัดการลงประชามติเพื่อจะออกจากสหภาพยุโรปบ้าง หนึ่งใน
ประเทศที่ประสบปัญหาวิกฤตหนี้สาธารณะเป็นอย่างมาก และเริ่ม
กลับมาเป็นที่จับตามองของนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอีกครั้ง
คือประเทศอิตาลี ซึ่งกำลังเผชิญปัญหาวิกฤตหนี้และความรุนแรงของ
แนวคิดแบบชาตินิยมที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในช่วงที่ผ่านมาที่อิตาลีเพิ่ง
มีการทำประชามติแก้ไขรัฐธรรมนูญและพบว่ารัฐบาลอิตาลีล้มเหลวใน
การกระตุ้นให้ประชาชนสนับสนุนจุดยืนของตน

ในบทความชิ้นนี้ ผู้เขียนได้แบ่งเนื้อหาออกเป็นทั้งหมด 6
ส่วนดังต่อไปนี้ 1. ข้อมูลโดยทั่วไปของประเทศอิตาลีและการตัดสินใจ
เข้าร่วมสหภาพยุโรปในฐานะสมาชิกผู้ก่อตั้ง 2. สหภาพยุโรปในภาวะ
วิกฤต โดยในส่วนนี้ผู้เขียนจะกล่าวถึงความรู้เสถียรภาพของสหภาพ
ยุโรปและการบูรณาการอันอาจเป็นสาเหตุให้ประเทศสมาชิกตัดสินใจ
ถอนตัวจากการดำรงสมาชิกภาพ 3. กระแสชาตินิยมในการเมือง
โลกและกระบวนทัศน์สังคมนิยมในยุคปัจจุบัน ที่อาจส่งผลต่ออิตาลีใน
การออกจากสหภาพยุโรป 4. ปัญหาภายในและปัญหาวิกฤตหนี้ของ
ประเทศอิตาลี ที่อาจมีผลต่อการตัดสินใจออกจากสหภาพยุโรปและยุโรป
โซน 5. บทวิเคราะห์ความเป็นไปได้ที่อิตาลีจะออกจากสหภาพยุโรป
และสุดท้ายคือบทสรุป

1) ข้อมูลโดยทั่วไปของประเทศอิตาลีและการ ตัดสินใจเข้าร่วมสหภาพยุโรปในฐานะสมาชิก ผู้ก่อตั้ง

ภูมิหลังประเทศอิตาลี

ประเทศอิตาลีนั้นรวมเป็นชาติเอกราชในปี 1861 เมื่อเกาะซิดีลี และซาร์ดิเนียถูกผนวกเข้าเป็นประเทศเดียวกันกับอิตาลีภายใต้การนำของกษัตริย์วิกเตอร์ มานูเอล ที่ 2 ต่อมาในช่วงต้นของปี 1920 จึงได้เกิดรัฐบาลรัฐสภาขึ้น เมื่อเบนิโต มุสโสลินี สถาปนาการปกครองระบอบฟาสซิสต์ขึ้น ความสัมพันธ์ของเขากับผู้นำนาซีของเยอรมนีก็นำอิตาลีเข้าสู่สงครามโลกครั้งที่ 2 และหลังจากพ่ายแพ้ในสงคราม สาธารณะรัฐประชาธิปไตยได้เกิดขึ้นทดแทนระบอบกษัตริย์ในปี 1946 ซึ่งก่อให้เกิดการฟื้นตัวของเศรษฐกิจตามมา³ อิตาลีเข้าร่วมเป็นสมาชิกกฎบัตรขององค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ (NATO) ในปี 1949⁴ และเข้าร่วมก่อตั้งประชาคมถ่านหินและเหล็กในปี 1958⁵ ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นสหภาพยุโรปดังในปัจจุบัน นอกจากนี้อิตาลียังเป็นประเทศแนวหน้าในการบูรณาการการเมืองและเศรษฐกิจของสหภาพยุโรปโดยการเข้าร่วมการใช้เงินยูโร (Eurozone) ในปี 1999 อีกด้วย ในส่วนปัญหาที่ต่อเนื่องของอิตาลีนั้นได้แก่ ปัญหาการชะลอตัวทางด้านการเติบโตทางเศรษฐกิจ อัตราการว่างงานของเยาวชนและสตรีที่สูง ปัญหาอาชญากรรม การ

3 “World Factbook: Europe:: Italy,” Central Intelligence Agency, accessed December 20, 2016, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/it.html>.

4 “The SIPRI Military Expenditure Database”. Milexdata.sipri.org. Archived from the original on 28 March 2010. Retrieved 22 August 2010.

5 “Italy,” European Union, accessed December 20, 2016, https://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/italy_en.

ทุจริตคอร์รัปชัน และปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่าง
ภูมิภาคทางใต้และความเจริญในทางเหนือของประเทศ⁶

การเมือง

อิตาลีเป็นหนึ่งในประเทศที่มีปัญหาทางด้านการเมืองค่อนข้าง
สูง การเมืองของอิตาลีนั้นค่อนข้างไร้เสถียรภาพเนื่องด้วยความด้อย
ศักยภาพของรัฐบาล นับตั้งแต่ที่อิตาลีเริ่มมีการปกครองแบบสาธารณรัฐ
ประชาธิปไตย รัฐบาลอิตาลีนั้นมักดำรงตำแหน่งเพียงระยะเวลา
สั้น ๆ เพราะในมักจะมีปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาด้านการเงิน
ของรัฐ ปัญหาเรื่องค่าเงินยูโร ปัญหาเรื่องมาเฟีย ปัญหาเรื่องการ
ก่อการร้าย และเมื่อประชาชนอิตาลีไม่พอใจรัฐบาลก็มักจะเกิดการ
ประท้วงและทำให้ต้องยุบสภาอยู่บ่อยครั้ง อย่างไรก็ตามแม้ว่าอิตาลีจะ
เป็นหนึ่งในสมาชิกของสหภาพยุโรป แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าคนอิตาลี
ทุกคนนั้นจะเห็นพ้องต้องกันกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ของสหภาพ
ยุโรป โดยในประเทศอิตาลีเองก็มีกลุ่มการเมืองที่ต่อต้านบางแนวคิด
ของสหภาพยุโรป โดยมักจะออกมาประท้วงรัฐบาลในเรื่องต่าง ๆ ซึ่ง
อาจเป็นการขัดขวางการบูรณาการของอิตาลีและสหภาพยุโรป เช่น
การต่อต้านการใช้สกุลเงินยูโร การต่อต้านการรับผู้ลี้ภัย เป็นต้น

เศรษฐกิจ

อิตาลีมีเศรษฐกิจที่หลากหลายซึ่งจะแบ่งออกเป็นเขต
อุตสาหกรรมที่พัฒนาแล้วในทางตอนเหนือของประเทศ ซึ่งนำโดย
ของกลุ่มบริษัทเอกชน ส่วนทางตอนใต้ที่มีความพัฒนาที่น้อยกว่าและ

6 “World Factbook: Europe:: Italy,” Central Intelligence Agency, accessed
December 20, 2016, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/it.html>.

ต้องรับเงินช่วยเหลือจำนวนมากทางด้านเกษตรกรรม เพราะเป็นที่ที่มีอัตราการจ้างงานต่ำ เศรษฐกิจของอิตาลีนั้นถูกขับเคลื่อนโดยกลุ่มผู้ผลิตสินค้าคุณภาพสูง โดยผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก โดยส่วนมากแล้วเป็นกิจการครอบครัว นอกจากนี้อิตาลียังมีธุรกิจผิดกฎหมายที่คิดเป็นร้อยละ 17 ของ GDP โดยกิจกรรมเหล่านี้จะพบมากที่สุดในส่วนของภาคเกษตรกรรม การก่อสร้าง และการบริการ⁷

อิตาลีเป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับสามในยุโรปโซน แต่กลับมีหนี้สาธารณะที่สูงและมีอุปสรรคทางโครงสร้างต่อการขยายตัวด้านเศรษฐกิจ ทำให้อิตาลีมีโอกาสถูกตรวจสอบจากตลาดการเงินได้ หนี้สาธารณะของอิตาลีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2007 คิดเป็น 135% ของ GDP ในปี 2015 แม้ความกังวลของนักลงทุนต่ออิตาลีจะลดลงและสถานการณ์วิกฤตหนี้สาธารณะในยุโรปที่ได้รับการบรรเทาในปี 2013 ได้ช่วยลดดอกเบี้ยหนี้ภาครัฐของอิตาลีลง อย่างไรก็ตามรัฐบาลยังคงต้องเผชิญแรงกดดันจากนักลงทุนและคู่ค้าที่เร่งให้แก้ไขอุปสรรคที่เป็นปัญหาในการสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนถาวรให้กับอิตาลี เช่นปัญหาด้านความไร้ประสิทธิภาพของแรงงานและการหลีกเลี่ยงภาษี ในปี 2014 การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของอิตาลียังคงทรุดตัว โดยอัตราการว่างงานโดยรวมนั้นเพิ่มขึ้นมากถึง 12.7% และอัตราการว่างงานของเยาวชนมีมากถึง 40% แต่อิตาลีก็เริ่มฟื้นตัวในปี 2015 ที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นเล็กน้อยและอัตราการว่างงานที่ลดลง⁸

7 Ibid.

8 Ibid.

การตัดสินใจเข้าร่วมสหภาพยุโรปของอิตาลีในฐานะสมาชิก ผู้ก่อตั้ง

อิตาลีนับเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิกผู้ก่อตั้งสหภาพยุโรป เมื่อ
 มีการเริ่มประกาศแผนการชูแมน อิตาลีในเวลานั้นมีภาคเกษตรกรรม
 เป็นพื้นฐานของเศรษฐกิจ มีอัตราการว่างงานสูง และยังไม่ได้รับความ
 ช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจ อันส่งผลให้เกิดความไร้เสถียรภาพทางการ
 เมือง ดังนั้นอิตาลีจึงเล็งเห็นว่าการเข้าเป็นสมาชิกประชาคมถ่านหินและ
 เหล็ก (ECSC) จะเป็นโอกาสที่ดีในการสร้างความน่าเชื่อถือในระดับ
 ระหว่างประเทศพร้อมกับรักษาเสถียรภาพทางการเมืองภายในประเทศ
 หลังจากที่เพิ่งเปลี่ยนผ่านมาสู่การปกครองแบบประชาธิปไตย⁹ นอกจากนี้
 นี้ยังมองว่าเป็นการดีที่อิตาลีจะสามารถรักษาและกอบโกยผลประโยชน์
 ของชาติได้จากการเข้าร่วมประชาคมดังกล่าว นอกเหนือจากนี้การเข้า
 ร่วมประชาคมถ่านหินและเหล็กซึ่งต่อมาได้กลายเป็นคณะมนตรียุโรป
 (European Council) นั้น ยังเป็นการสร้างความมั่นคงทางสันติภาพ
 ภายในภูมิภาคยุโรปเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดสงครามอีกด้วย

2) สหภาพยุโรปในภาวะวิกฤต

ปรากฏการณ์การชะงักงันของโครงการต่าง ๆ ของยุโรป และ
 การทำนายว่าสหภาพยุโรปกำลังเสื่อมคลาย เป็นสองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
 มาตลอดในประวัติศาสตร์ของการบูรณาการยุโรปตั้งแต่ยุค European
 Economic Council (EEC), European Council (EC), และสหภาพ
 ยุโรป (European Union) ความล้มเหลวของสหภาพยุโรปในบางกรณี
 นั้นเป็นเพียงแค่เรื่องของเวลา ความหลากหลายภายในสหภาพยุโรป ทั้ง
 ด้านประวัติศาสตร์ ประเพณี ภาษาและวัฒนธรรม ทำให้สหภาพยุโรป

9 Kunnamas, Natthanan “Italy, Spain, Portugal and Greece Foreign Policy.”
 Lecture, Chulalongkorn University, Bangkok, April 6, 2016.

ขาดขีดความสามารถในการสร้างเอกภาพ ความรักดีทางการเมือง และ
ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพในเวทีโลกได้อย่างที่รัฐชาติเป็น อย่างไรก็ตาม
ก็ตามมีอยู่สองประเด็นที่ถูกมองว่าเป็นปัญหาในช่วงต้นศตวรรษที่ 21
ประเด็นแรกคือการขยายตัวของสหภาพยุโรปและผลกระทบต่าง ๆ
ส่วนประเด็นที่สองคือปัญหาด้านเศรษฐกิจ¹⁰

ส่วนสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จในกระบวนการสร้างบูรณภาพ
ในยุคแรกเริ่มของสหภาพยุโรปคือการที่เหล่ารัฐก่อตั้งทั้ง 6 ต่างมีปัจจัย
ทางประวัติศาสตร์ การเมืองและเศรษฐกิจซึ่งผู้กรัฐเหล่านี้ไว้ด้วยกัน มี
ความต้องการที่จะสร้างสันติภาพและเสถียรภาพระหว่างฝรั่งเศสและ
เยอรมนี รวมถึงความปรารถนาของรัฐเล็กที่จะได้รับผลประโยชน์จาก
การสานสัมพันธ์ใหม่ระหว่างฝรั่งเศสและเยอรมนีอีกครั้งหนึ่ง ทว่า
การขยายตัวของสหภาพยุโรปได้เปลี่ยนแปลงแผนและโครงการของ
ยุโรปในแต่ละระดับ บางครั้งโครงการเหล่านี้ก็กระทำการผ่านความ
ร่วมมือของรัฐที่ยึดมั่นในข้อผูกพันของสหภาพยุโรปไม่มากนัก (เช่น
สหราชอาณาจักรและเดนมาร์ก) บางครั้งก็เป็นการใช้ความร่วมมือ
ของบรรดารัฐทางตอนใต้ที่มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจต่ำกว่า (เช่น
สเปน โปรตุเกส กรีซ) กระนั้นในสายตาของผู้สังเกตการณ์ก็ยังไม่มีการ
ขยายตัวใดที่ยิ่งใหญ่และมีนัยสำคัญเทียบกับการขยายไปทางตะวันออก
ในช่วงปี 2003-14 การขยายตัวนี้เป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของสหภาพ
ยุโรปว่าสามารถสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการเมือง
ในยุโรปกลางและยุโรปตะวันออกได้ อีกทั้งยังเป็นสัญญาณแห่งชัยชนะ
ของเสรีนิยมประชาธิปไตยที่มีเหนือยุโรปอย่างกว้างขวาง¹¹

แต่เหตุการณ์นี้ก็ก่อให้เกิดปัญหาบางประการ อย่างการปะทะ
กันระหว่างกระแสภายในสหภาพยุโรปที่นิยมความเป็นหนึ่งเดียวและ
กลุ่มที่นิยมให้ความหลากหลาย ซึ่งในขณะนี้ดูเหมือนอยู่กับฝั่งที่นิยม

10 Andrew Heywood, *Global Politics* (Hampshire: PALGRAVE MACMILLAN, 2014), 508-511.

11 Ibid.

ความหลากหลาย แต่หากสหภาพยุโรปไม่สามารถจัดการข้อตกลงต่าง ๆ ผ่านบรรดารัฐใหญ่ ๆ หรือรัฐที่มีศักยภาพสูงซึ่งมีจำนวนน้อย กระบวนการตัดสินใจและความเป็นกลุ่มก้อนในสหภาพยุโรปอาจหมดไป เนื่องจากสหภาพยุโรปจะขาดผู้นำ ซึ่งอาจเป็นเรื่องดีในการทำให้รัฐในยุโรปมีความเท่าเทียมและมีอำนาจเสมอกันในประชาคมยุโรป แต่จะทำให้เกิดภาวะที่รัฐเล็กตกลงกันไม่ได้ หรือทุกรัฐอาจตกลงกันไม่ได้เลย เพราะต่างอ้างถึงผลประโยชน์ของตนหรือกลุ่มของตนก่อน ขอบเขตของผลประโยชน์นั้นกว้างขึ้นและต้องเป็นที่พอใจของทุกฝ่ายจึงจะเกิดฉันทามติได้ หนทางที่จะทำให้สหภาพยุโรปยังดำเนินต่อไปได้นั้น จะไม่ใช่ในลักษณะสหภาพทางการเมืองและเศรษฐกิจแบบเดิม “แต่จะเป็นแบบ ‘multi-speed’ กล่าวคือเป็นการบูรณาการกันระหว่างรัฐที่มีขีดความสามารถใกล้เคียงกันเท่านั้น เช่น ฝรั่งเศส อังกฤษ เยอรมนีเป็นกลุ่มหนึ่ง กรีซ โปรตุเกส สเปน เป็นอีกกลุ่มหนึ่ง หรืออาจเป็นในลักษณะแบ่งยุโรปให้มีสองหรือสามระดับ”¹²

ความท้าทายประการที่สองที่สหภาพยุโรปกำลังเผชิญคือด้านเศรษฐกิจ ไม่ใช่ด้านการเมือง แม้ว่าสหภาพยุโรปจะประสบความสำเร็จในการสร้างบูรณาการด้านเศรษฐกิจมากกว่าการเมืองก็ตาม แต่ก็มีเหตุจูงใจให้เชื่อว่าความสำเร็จที่ต่อเนื่องยาวนานด้านเศรษฐกิจของสหภาพยุโรปจะเริ่มเสื่อมถอยลง ดังที่ส่วนแบ่งการค้าและการผลิตของสหภาพยุโรปกำลังถดถอย อันเป็นกระแสที่เกิดจากรัฐสมาชิกตัดสินใจดูแลและให้สวัสดิการสังคมท่ามกลางแรงกดดันของการแข่งขันในระดับโลกที่เพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้รัฐเหล่านั้นไม่สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ปัญหาเรื้อรังนี้ก่อตัวขึ้นในวิกฤตการณ์ทางการเงินปี 2007-09 ซึ่งส่งผลกับเศรษฐกิจของยุโรปมากกว่าวิกฤตการณ์ครั้งก่อน ๆ นอกจากนี้การเติบโตทางเศรษฐกิจของจีน อินเดียและบราซิล กอปรกับการถดถอยของเศรษฐกิจโลก สองอย่างนี้ทำให้รัฐในยุโรปโชน

12 Ibid.

นั่นคือกรีซ สเปน โปรตุเกส ไอร์แลนด์และอิตาลีในบางส่วน เป็นหนี้มหาศาล รวมถึงรัฐนอกยุโรปโซนอย่างสหราชอาณาจักรด้วย วิกฤตการณ์หนี้เหล่านี้ทำให้เกิดวิกฤตการณ์ธนาคารในเวลาต่อมา และทำให้สหภาพยุโรป กองทุนเงินตราระหว่างประเทศและธนาคารกลางยุโรปต้องอัดฉีดเงินช่วยเหลือให้กรีซ ไอร์แลนด์ โปรตุเกส สเปนและไซปรัส¹³

วิกฤตการณ์ยูโรโซนสร้างความวิตกและผลกระทบอย่างมาก แต่ก็ได้ชี้ให้เห็นถึงระเบียบข้อบังคับที่ไม่เข้มงวดในกลุ่มประเทศยูโรโซนด้วย อันเป็นปัจจัยทำให้กลุ่มประเทศที่มีขีดความสามารถทางเศรษฐกิจต่ำไม่ก้าวหน้า และยังเป็นเกราะป้องกันให้รัฐในทางตอนใต้ใช้อัตราดอกเบี้ยที่ต่ำเพื่อให้ภาคอสังหาริมทรัพย์เติบโต (แต่เป็นลักษณะฟองสบู่) โดยไม่มีการปฏิรูปเศรษฐกิจอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นปัญหาที่ไม่ได้เกิดแค่กับรัฐในยูโรโซนเท่านั้น เช่น ความมีวินัยทางการคลัง การลดการใช้จ่ายของรัฐ โดยการลดสวัสดิการและลดขนาดส่วนราชการลง หมายความว่าหากสกุลเงินนี้จะยังดำรงอยู่ได้ การตัดสินใจในนโยบายทางการเงินต้องรวมศูนย์มากขึ้น ซึ่งจะทำให้กลายเป็นสหภาพการคลัง ในขณะเดียวกัน ในห้วงเวลาของภาวะหนี้และการรัดเข็มขัด ความขัดแย้งในสังคมและความวุ่นวายทางการเมืองจึงกลายเป็นเรื่องปกติ ผลกระทบของวิกฤตยูโรโซนยังเกิดกับเยอรมนีด้วย เยอรมนีเป็นประเทศที่มีทั้งเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดและเป็นผู้ยึดมั่นในการบูรณาการมากที่สุดในยุโรป เนื่องจากเยอรมนีนับผลประโยชน์ของสหภาพยุโรปและของรัฐเป็นเรื่องเดียวกัน กระนั้นการช่วยเหลือกรีซและรัฐอื่น ๆ ทำให้เกิดข้อกังขามากมายเกี่ยวกับภาระที่มีต่อยูโรโซนและข้อผูกพันกับระบบสกุลเงินเดียว ในเวลาเดียวกัน ภาวะวิกฤตทำให้เยอรมนีซึ่งมีขนาดของเศรษฐกิจที่ใหญ่ อยู่ในตำแหน่งที่มีอำนาจในการตัดสินใจว่าจะจัดการและแก้ปัญหาด้วยวิธีการใด¹⁴

13 Ibid.

14 Ibid.

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยด้านเศรษฐกิจ จึงเลียงไม่ได้ที่จะกล่าวถึงค่าเงินยูโรว่าค่าเงินยูโรนั้นมีความแข็งแกร่งและมีประสิทธิภาพมากเพียงใด อย่างที่ทราบกัน ค่าเงินยูโรเป็นเงินทุนสำรองขนาดใหญ่เป็นอันดับสองรองลงมาจากดอลลาร์สหรัฐฯ และในปี 2009 ค่าเงินยูโรมีการหมุนเวียนของเหรียญและธนบัตรมากกว่าค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เสียอีก การหันมาใช้สกุลเงินร่วมกันนอกจากจะทำให้ประชาชนสะดวกสบายในการเทียบเคียงอัตราราคาสินค้าและบริการแล้ว ยังทำให้เกิดเสถียรภาพมากกว่าการให้แต่ละรัฐมีสกุลเงินเป็นของตัวเอง เพราะจะถูกโจมตีค่าเงินได้ยาก และรัฐไม่สามารถหาประโยชน์จากการประกาศลดค่าเงินได้¹⁵

อย่างไรก็ดี การจะใช้สกุลเงินร่วมกันนั้น เหล่ารัฐที่ใช้สกุลเงินเดียวกันต้องมีขีดความสามารถในการแข่งขัน มีมาตรฐานความเป็นอยู่ใกล้เคียงกัน สำหรับยูโรโซนแล้ว ประเทศอย่างกรีซและโปรตุเกสยังมีเศรษฐกิจที่ด้อยกว่าอยู่ และการกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่เท่ากันทั้งยูโรโซนโดยธนาคารกลางยุโรปก็ไม่สามารถแก้ปัญหาวิกฤตการณ์การเงินได้อีกประการหนึ่ง การบังคับใช้กฎของธนาคารกลางยุโรปว่ารัฐบาลจะสามารถใช้จ่ายได้มากน้อยแค่ไหนหรือการขาดดุลงบประมาณจะได้นมากที่สุดในระดับใดก็ยังไม่ชัดเจนพอ¹⁶

ดังนั้นทั้งสองปัจจัยอันได้แก่ การขยายตัวและบูรณาภาพของสหภาพยุโรป และปัญหาด้านเศรษฐกิจ ทำให้รัฐสมาชิกเกิดข้อกังขาในกลไกการทำงานและประสิทธิภาพของสถาบันระดับภูมิภาคนี้ และเมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงิน ซึ่งส่งผลถึงความมั่นคงทางเศรษฐกิจของรัฐแล้ว แม้ว่ารัฐจะยึดมั่นในอุดมการณ์ก่อตั้งสถาบันหรือประชาคมของตนมากแค่ไหนก็ตาม รัฐก็ยังต้องรักษาความอยู่รอดของตน (Self-preservation) จึงไม่แปลกหากการเงินของรัฐที่ผูกไว้กับ

15 Ibid.

16 Ibid.

ประชาคมซึ่งส่งสัญญาณว่าขาดความมั่นคงแล้ว จะทำให้รัฐอยากถอนตัวออกไปและละทิ้งความเป็นภูมิภาคนิยม¹⁷

3) กระแสชาตินิยมในการเมืองโลกและกระบวนการสันตินิยมในยุคปัจจุบัน ที่อาจส่งผลต่ออิตาลีในการออกจากสหภาพยุโรป

กระแสชาตินิยมกำลังขยายตัวในบรรดาชาวยุโรปและเริ่มกลายเป็นแนวทางการดำเนินนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลมากขึ้น เมื่อเดือนมิถุนายน 2016 สหราชอาณาจักรได้ทำประชามติเรื่องการถอนตัวออกจากสหภาพยุโรป ซึ่งผลก็คือประชาชนต้องการให้สหราชอาณาจักรถอนตัว อีดิตันายกรัฐมนตรีเดวิด คาเมรอน ได้ประกาศลาออกจากตำแหน่ง โดยคณะรัฐมนตรีนำโดยนายกรัฐมนตรีเทเรซา เมย์จะรับช่วงการดำเนินการเจรจาถอนตัวต่อไป เหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลให้ผู้นำกลุ่มเคลื่อนไหวฝ่ายขวาในประเทศอื่น ๆ ในยุโรป อย่าง ฝรั่งเศส เยอรมนี เนเธอร์แลนด์ เดนมาร์กและสวีเดน ออกมาเรียกร้องให้มีประชามติถอนตัวจากสหภาพยุโรปในประเทศของตนบ้าง¹⁸ เหตุการณ์การเรียกร้องให้มีการทำประชามติในการถอนตัวในประเทศต่าง ๆ ได้สร้างข้อสงสัยเพิ่มขึ้นว่า เพราะเหตุใดกระแสชาตินิยมจึงกำลังมีบทบาท ไม่ใช่แค่ในยุโรปเท่านั้นแต่กำลังมีบทบาทกับหลายภูมิภาคในโลก โดยตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุดในรอบปีที่ผ่านมา ที่แสดงให้เห็นว่ากระแสเอียงขวาที่กำลังได้รับความนิยม คือการเลือกตั้งประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกา ซึ่งแม้ว่านางฮิลลารี คลินตันจะชนะด้วยคะแนนโหวต แต่นายโดนัลด์ ทรัมป์

17 Ibid.

18 Ben Norton, "Europe's far-right parties declare victory after Brexit, call for more referendums," *Salon*, June 24, 2016, Accessed December 26, 2016, http://www.salon.com/2016/06/24/europes_far_right_parties_declare_victory_after_brexit_call_for_more_referendums/.

สามารถคว้าชัยชนะในระบบเขตการเลือกตั้ง และได้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี ทรมัปมีนโยบายทั้งภายในและต่างประเทศแบบขวา โดยสังเกตได้จากการหาเสียงของเขาที่มีสโลแกนว่า “America First” หรืออเมริกาต้องมาก่อน ไม่เพียงเท่านั้น ในกลุ่มประเทศอื่น ๆ อย่างเช่นในภูมิภาคเอเชียก็นับว่ารัฐบาลโดยส่วนใหญ่ที่ได้รับเลือกเข้ามามักเป็นรัฐบาลที่มีนโยบายแบบเอียงขวาด้วยกันทั้งสิ้น เช่น กรณีของฟิลิปปินส์ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นต้น อย่างไรก็ตามสาเหตุของกระแสชาตินิยมนั้น มาจากการสั่นคลอนของความมั่นคงของรัฐ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ หรือแม้กระทั่งความหวั่นเกรงว่าวัฒนธรรมหรืออัตลักษณ์ของชาติจะสูญหายไป¹⁹ จากการกลืนและผสมรวมทางวัฒนธรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง และเมื่อรู้สึกไม่มั่นคงแล้วประชาชนจึงจำเป็นต้องมองหาหนทางที่จะรักษาสິงเหล่านั้นไว้ จึงเริ่มมองหาตัวการที่ก่อให้เกิดปัญหาเหล่านั้น รวมถึงเรียกร้องให้มีการจัดการกับปัญหาอย่างแข็งกร้าวมากขึ้น

แม้ว่าอิตาลีจะไม่ได้มีปัญหาการถูกโจมตีหรือก่อการร้ายจากผู้ลี้ภัยมากก็ตาม แต่อิตาลียังมีปัญหาทางเศรษฐกิจที่แก้ไม่ตก อย่างหนี้สาธารณะที่สูงและอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ชะงักงัน ซึ่งเป็นปัจจัยทำให้ฝ่ายขวาได้รับความนิยม และเพิ่มแรงสนับสนุนการเรียกร้องให้อิตาลีพิจารณาถอนตัวจากสหภาพยุโรป

การขยายตัวของกระแสชาตินิยมที่ปรากฏอยู่นั้นอาจพูดได้ว่าเป็นกระแสประชานิยมฝ่ายขวา กระแสประชานิยมนี้ได้รับการสนับสนุนจากประชาชน ไม่ใช่แค่เพราะกลุ่มเหล่านี้นำเสนอตนเองว่าเป็นตัวแทนในการเรียกร้องผลประโยชน์ของมหาชนเท่านั้น แต่ยังเป็นเพราะกลุ่มหรือพรรคที่เป็นประชานิยมจะมีความยืดหยุ่นของนโยบาย

19 Thomas Greven, “The Rise of Right-Wing Populism in Europe and the United States: A Comparative Perspective,” *Friedrich Ebert Stiftung*, May, 2016, Accessed December 26, 2016, <http://www.fesdc.org/news-list/e/the-rise-of-right-wing-populism-in-europe-and-the-united-states/>, 4-5.

และแผน มากกว่ากลุ่มหรือพรรคที่มีอุดมการณ์แน่วแน่ มีโครงการหรือนโยบายที่เป็นแบบแผนไม่เปลี่ยนแปลง และเมื่อเป็นประชานิยมฝ่ายขวา มิติที่เพิ่มเข้ามาก็คือการวางเอาอัตลักษณ์และผลประโยชน์ของส่วนรวมไว้ว่าเป็นสิ่งเดียวกัน ในขณะที่ผลประโยชน์ของ ‘คนอื่น’ ซึ่งก็คือผู้ที่มีอัตลักษณ์ต่างออกไปจากตัวเอง เช่น ชาวต่างชาติ ผู้อพยพ แรงงานต่างชาติ นั้นได้ประโยชน์จากการอนุมัติของกลุ่มรัฐบาลและผู้มีอำนาจ²⁰

อีกหนึ่งประเด็นที่เพิ่มเข้ามาคือการสื่อสารที่ชักจูงให้เกิดอารมณ์ร่วมได้ง่าย โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องในแง่การเมือง (Political Correctness) และกลุ่มประชานิยมฝ่ายขวาไม่ต้องการให้เกิดการประนีประนอม มีความต้องการที่จะใช้วิธีการแก้ปัญหาที่สุดโต่ง ซึ่งอาจไม่ได้หมายถึงการใช้กำลังแต่เป็นการดำเนินการขั้นเด็ดขาด²¹

ในอิตาลี กลุ่มขบวนการ Five Star Movement เป็นกลุ่มฝ่ายค้านรัฐบาลที่ใหญ่ที่สุดในเวลานี้ แม้จะไม่ได้ดำเนินการในลักษณะพรรคการเมืองอย่างเป็นทางการก็ตาม แต่ก็ได้สร้างแรงต่อต้านนโยบายของรัฐบาลอิตาลีชุดปัจจุบันที่เอื้อต่อการมีอยู่ของสหภาพยุโรป กลุ่มดังกล่าวได้แสดงออกอย่างชัดเจนว่าไม่ต้องการให้อิตาลีอยู่ในยูโรโซน โดยไม่นานมานี้ โฆษกของกลุ่มได้ออกมาต่อต้านประชามติการแก้ไขรัฐธรรมนูญ (ซึ่งจะมีผลกับการปฏิรูปสหภาพยุโรปด้วย) ยิ่งไปกว่านั้น ผู้นำกลุ่มได้ให้คำวิจารณ์ค่าเงินยูโรไว้ว่า “เป็นตัวการที่ทำให้อิตาลีมีเศรษฐกิจที่ชะงักงัน และกล่าวว่าสหภาพยุโรปต้องเปลี่ยนแปลงระบบที่เป็นอยู่เดิมนั้นไม่ได้สนองต่อความต้องการของชาวยุโรปแต่อย่างใดเลย”²² นอกจากกลุ่ม Five Star Movement แล้วยังมีกลุ่ม

20 Ibid, 1.

21 Ibid.

22 Jon Stone, “Brexit has started the disintegration of the EU, Italy’s Europe minister says The populist Five Star Movement has taken aim at the Euro following the referendum result,” *Independent*, December 5, 2016, Accessed December 26, 2016, <http://www.independent.co.uk/news/uk/politics/italian-referendum-renzi-resign-brexit-eu-disintegration-a7456131.html>.

Northern League ซึ่งมีจุดยืนค้ำรัฐบาลและสนับสนุนการออกจากสหภาพยุโรป อีกทั้งยังสนับสนุนกระแสชาตินิยมทั้งในยุโรปและอเมริกา โดยทางกลุ่มได้ออกมาอ้างว่าหลังจากผลประชามติของอิตาลีออกมาว่าไม่ผ่านนั้น เป็นหลักฐานว่าประชาชนชาวอิตาลีจะไม่ยอมถูกหลอกโดยบรรดากลุ่มผู้มีอำนาจทางการเมืองอีกต่อไป²³

แม้ว่าผลประชามติของอิตาลีจะมีผลโดยตรงกับบูรณภาพของสหภาพยุโรปน้อยมาก แต่ก็มีข้อสังเกตว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อให้จำนวนสมาชิกวุฒิสภาลดเหลือ 100 คน และจำกัดอำนาจในสภา จะทำให้การผ่านร่างกฎหมายนั้นทำได้ง่ายขึ้นเพราะจะไม่ถูกขัดขวางจากวุฒิสภาเสียหมด ซึ่งอาจหมายถึงพรรครัฐบาลที่นำโดยนายกรัฐมนตรี Matteo Renzi ซึ่งมีจุดยืนกลางเอียงซ้ายต้องการที่จะใช้ช่องทางนี้เพื่อปฏิรูปอิตาลี และผ่านกฎหมายที่จะมีผลให้อิตาลียังคงอยู่กับสหภาพยุโรปต่อไป เมื่อผลประชามติไม่ผ่านจึงทำให้กระบวนการดังกล่าวไม่สามารถเกิดขึ้นได้ รวมถึงเมื่อผลประชามติเป็นเช่นนั้นแล้ว นาย Renzi ก็ได้ประกาศลาออกจากตำแหน่ง หมายความว่าผู้นำคนใหม่ของอิตาลีอาจไม่ใช่ผู้นำที่มีจุดยืนแบบเดิม เป็นการเปิดโอกาสให้กับกลุ่มขบวนการ Five Star Movement ที่มีจุดยืนเอียงขวา ได้มีโอกาสดลงรับเลือกตั้งเพื่อเข้าดำรงตำแหน่งสำคัญในรัฐบาลชุดถัดไป หากเป็นเช่นนั้น แนวนโยบายของอิตาลีอาจจะออกไปทางขวามากขึ้นและอาจหมายถึงในอนาคต จะมีการพิจารณาทบทวนสมาชิกภาพของอิตาลีในสหภาพยุโรป

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนั้นจะเห็นได้ว่าการบูรณาการของสหภาพยุโรปนั้นเริ่มมีความถดถอยและเสื่อมคลายลง กระแสชาตินิยมในรัฐยุโรปได้เพิ่มแนวคิดแบบ Eurosceptic มากขึ้นในหมู่ประชาชน

23 Jon Henley และ Jennifer Rankin, "Italian referendum result is unhelpful for EU, but not a fatal blow," *The Guardian*, 5 ธ.ค. 2559, เข้าถึงเมื่อ 8 ม.ค. 2560, <https://www.theguardian.com/world/2016/dec/05/italian-referendum-result-eu-euro-sceptics-far-right-austria-matteo-renzi>.

สหภาพยุโรปที่เคยเป็นแบบอย่างความร่วมมือและบูรณาการระหว่างประเทศที่ประสบผลสำเร็จ และเป็นต้นแบบของทฤษฎีต่างๆ เช่น Neo-Liberalism หรือ Functionalism กำลังสร้างความสั่นคลอนให้กับแนวคิดทฤษฎีดังกล่าว และกำลังถูกลบล้างและอ้างอิงขึ้นโดยแนวคิดแบบสัจนิยม หรือ Realism คือการที่รัฐมักจะยึดเอาผลประโยชน์ของตนไว้ก่อนสิ่งอื่นใด และมองว่าการร่วมมือกันเกิดขึ้นได้แต่ไม่ถาวร โดยรัฐมักจะมองเพียงว่าตนนั้นได้ผลประโยชน์มากเท่าไร (มองแบบ Absolute gain) แต่กลับมองข้ามผลประโยชน์ที่จะได้ร่วมกันจากความร่วมมือ (Relative gain) ซึ่งแต่ก่อนนั้นสหภาพยุโรปมักจะเน้นย้ำความสำคัญในการมองผลประโยชน์ส่วนรวมก่อนเสมอ เห็นได้จากการที่สหภาพยุโรปนั้นมักจะให้ความสำคัญกับหลักสิทธิมนุษยชนมากเป็นพิเศษ ซึ่งหากรัฐทุกรัฐให้ความสำคัญกับหลักสิทธิมนุษยชนแล้ว สหภาพยุโรปเชื่อว่าจะช่วยลดความเห็นแก่ตัวของรัฐภายในองค์กรลงได้ อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่ผ่านมานั้น หลายรัฐประสบปัญหาด้านผู้ลี้ภัยและผู้อพยพจำนวนมากที่ย้ายถิ่นฐานและเข้ามาขอความช่วยเหลือและการพึ่งพิงจากสหภาพยุโรป โดยอาจสังเกตได้จากในหลายๆ ประเทศในสหภาพยุโรปนั้นมีความหลากหลายทางเชื้อชาติที่เพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะในเยอรมัน ฝรั่งเศส อิตาลี และประเทศอื่น ๆ ที่ติดชายแดนทวีปหรือฝั่งทะเล ปัญหาล่าสุดที่เกิดขึ้นกับรัฐในยุโรปที่มีจำนวนผู้อพยพและผู้ลี้ภัยจำนวนมากนั้นคือปัญหาอาชญากรรมและการก่อการร้าย อย่างเช่นกรณี Paris Attack ที่เกิดขึ้นในฝรั่งเศส เหตุการณ์การระเบิดรถไฟใต้ดินที่ Brussel หรือเหตุการณ์จลาจลในกรุงเบอร์ลิน ด้วยเหตุนี้ทำให้ประชาชนในหลาย ๆ ประเทศในสหภาพยุโรปเกิดความหวาดกลัวและสนับสนุนแนวคิดเอียงขวามากยิ่งขึ้น

4) ปัญหาภายในและปัญหาวิกฤตหนี้สาธารณะของประเทศอิตาลี ที่อาจมีผลต่อการตัดสินใจออกจากสหภาพยุโรปและยูโรโซน

ปัญหาของประเทศอิตาลีนั้น มีทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นจากภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งปัญหาภายนอกนั้นได้แก่ปัญหาวิกฤตหนี้ที่รัฐกำลังเผชิญอยู่ ส่วนปัญหาภายในนั้นมักเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประชากรอิตาลี โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาภายในที่รัฐบาลกำลังหาทางแก้ไขและเผชิญอยู่ดังที่จะกล่าวต่อไปนี้

ปัญหาภายในประเทศ

1. ปัญหาของเมืองที่ได้รับผลกระทบจากแผ่นดินไหว อิตาลีเป็นประเทศที่เกิดแผ่นดินไหวบ่อยครั้งในบางภูมิภาค และปัญหาที่เกิดขึ้นตามมาคือประชาชนนั้นต้องการได้รับการดูแลด้านที่อยู่อาศัย เพราะในปัจจุบันอิตาลีต้องเผชิญกับสภาพอากาศที่รุนแรงซึ่งขัดขวางการใช้ชีวิตของประชากรในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีความหนาแน่น นอกจากนี้รัฐบาลยังพยายามที่จะเริ่มให้มีการสร้างงานหรือกิจกรรมเชิงพาณิชย์และงานฝีมือในพื้นที่เสี่ยงประสพภัย เพื่อให้เป็นแนวทางในการเลี้ยงชีพอย่างยั่งยืน เพราะเมื่อเกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหว ก็มักจะส่งผลกระทบต่อการประกอบวิชาชีพของประชาชน²⁴

2. จำนวนผู้อพยพที่มากขึ้น อิตาลีเป็นประเทศที่อยู่ทางตอนใต้ของสหภาพยุโรปและมีลักษณะเป็นคาบสมุทรที่ยื่นออกไปในทะเล นอกจากนี้ยังมีเกาะขนาดใหญ่ อยู่อีกถึงสองเกาะ ผู้อพยพและผู้ลี้ภัย

24 Delogu, Salvatore “Problema della politica italiana.” Lecture, Nuoro, January 4, 2017.

ส่วนมากจึงมักจะอพยพเข้ามายังชายฝั่งของอิตาลี แม้ว่าพื้นที่นี้จะมีอากาศหนาวเย็นในช่วงฤดูหนาว ผู้ลี้ภัยส่วนมากนั้นมาจากทั้งซีเรีย ตุรกี แอฟริกาและอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้อิตาลีจึงมีความเสี่ยงเพิ่มมากขึ้นที่จะเกิดภัยก่อการร้ายจากผู้อพยพที่ลี้ภัยเข้ามา อย่างที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วในตุรกี²⁵ การเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้อพยพไม่เพียงแต่สร้างปัญหาให้กับรัฐบาลที่ชาวอิตาลีต้องแบ่งเงินภาษีของพวกเขามาดูแลและจัดการกับคนเหล่านี้ แต่การเพิ่มขึ้นของผู้อพยพอาจทำให้อัตราการว่างงานของประชาชนในอิตาลีเพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากผู้อพยพยินดีที่จะรับค่าจ้างในอัตราที่ต่ำกว่า

3. ปัญหาการก่อการร้าย ความเลวร้ายของเหตุการณ์การก่อการร้ายระหว่างประเทศจากกลุ่มอิสลามหัวรุนแรงก่อให้เกิดปัญหาความมั่นคง การรักษาความปลอดภัยและการเคลื่อนไหวของผู้ก่อการร้ายที่เกิดขึ้นในช่วงปลายปีที่ผ่านมา ในกรุงเบอร์ลินซึ่งเป็นหนึ่งในเมืองที่ปลอดภัยที่สุดในยุโรป²⁶ ได้สร้างความหวาดกลัวให้กับประชาคมระหว่างประเทศรวมถึงอิตาลีด้วย ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงต้องตื่นตัวและระวังตัวจากภัยคุกคามของการก่อการร้ายอยู่ตลอดเวลา

4. ปัญหาทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อประชากรในประเทศ ทั้งนี้เพราะประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากมาตรการลดรายจ่ายของรัฐเพื่อชดใช้หนี้ โดยการเพิ่มระยะเวลาการทำงานและความไม่แน่นอนของการจ้างงาน อิตาลีจำเป็นต้องยืดเวลาการเกษียณอายุของประชาชนออกไป ในขณะที่อัตราการจ้างงานยังต่ำลง อัตราการว่างงานในหมู่เยาวชนเพิ่มสูงขึ้น คนหนุ่มสาวต้องเข้าสู่โลกของความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจในอนาคต ซึ่งเป็นเรื่องของความยากลำบากในระบบการเงิน²⁷

25 Ibid.

26 Ibid.

27 Ibid.

5. ปัญหาการปิดตัวและการล้มละลายของธนาคารในอิตาลี
เนื่องมาจากข้อผูกพันทางเศรษฐกิจในระดับสูงของรัฐที่พยายามจะ
ช่วยเหลือระบบธนาคารจากการบริหารงานที่ผิดพลาด ซึ่งโดยส่วนใหญ่
แล้วมักเป็นธนาคารหลัก ๆ ของรัฐ โดยทั่วไปสาเหตุที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
อย่างจริงจังเกี่ยวกับความผิดพลาดทางการเงินนี้เกิดจาก การบริหารที่
ไม่มีประสิทธิภาพของธนาคาร ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน การขาดการ
ปกป้องนักลงทุน ความล้มเหลวในการสร้างโครงสร้างพื้นฐานของอิตาลี
ในการอำนวยความสะดวกที่มีประสิทธิภาพต่อบริษัทและผู้ถือหุ้น²⁸

6. ความพยายามที่จะให้งานกับเยาวชนส่วนมาก โดยการแก้ไข
กฎหมาย เพิ่มเติมนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อการจ้างงานในเยาวชน แก้
ปัญหาความยากลำบากในการหางานของเยาวชนในตลาดแรงงาน และ
หลังจากที่มีการปฏิรูปตลาดแรงงานซึ่งได้ป้องกันการยืดอายุการทำงาน
ได้ทำให้เกิดการจ้างงานใหม่ที่เพิ่มขึ้นในหมู่เยาวชนอีกด้วย²⁹

7. จำนวนหนี้สาธารณะที่สูงของอิตาลี ปัญหาดังกล่าวเป็น
ปัญหาที่น่าสนใจในแต่ละปี โดยในทุก ๆ ปี หนึ่งในสามของรายได้ของ
ประเทศจะต้องถูกนำไปชดใช้หนี้สาธารณะ แต่ถึงแม้จะมีนโยบาย
ที่เข้มงวด หนี้ของอิตาลีก็ยังไม่ทำที่ว่าจะลดลง อีกทั้งยังมีความยาก
ลำบากในการฟื้นตัวของเศรษฐกิจเนื่องจากขาดการลงทุนในธุรกิจจาก
นักลงทุน สกุลเงินยูโรถึงแม้จะถูกมองว่าเป็นค่าเงินที่มั่นคงแต่ก็ยังขาด
ความยืดหยุ่นในตัวค่าเงินหากเทียบกับเงินดอลลาร์หรือสกุลเงินเอเชีย
(โดยเฉพาะในจีนและญี่ปุ่น) ซึ่งความไม่ยืดหยุ่นของสกุลเงินนี้เอง จะก่อ
ให้เกิดความยากลำบากต่ออิตาลีที่พยายามจะฟื้นฟูเศรษฐกิจในประเทศ
และการฟื้นฟูหรือสร้างความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างประเทศ โดย
ในปัจจุบันอิตาลีกำลังประสบปัญหาด้านการย้ายฐานการผลิตของ
ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ³⁰

28 Ibid.

29 Ibid.

30 Ibid.

ปัญหาวิกฤตหนี้สาธารณะ

หลังจากวิกฤตการเงินปี 2008 ผ่านพ้นไป โลกยังต้องเผชิญหน้ากับวิกฤตหนี้สาธารณะในยุโรปซึ่งได้ขยายวงกว้างไปยังกลุ่มประเทศ PIIGS ซึ่งปัญหาการเงินดังกล่าวเกิดจากความไม่สมบูรณ์ของระบบเงินตราสกุลยูโรที่จัดตั้งขึ้นภายใต้โครงสร้างพื้นฐานและศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกในกลุ่มยูโรโซนซึ่งไม่เท่าเทียมกัน รวมถึงวินัยทางการคลังของประเทศสมาชิกที่มีความแตกต่างกันมาก แต่กลับต้องใช้นโยบายการเงินเดียวกัน (Monetary Union) ซึ่งการกระทำดังกล่าวได้ก่อให้เกิดปัญหาความไม่สมดุลทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิก โดยวิกฤตหนี้สาธารณะของอิตาลีนั้นมีจุดเริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ปี 2007 ที่ประเทศเริ่มเป็นหนี้เพิ่มมากขึ้น ปัญหาภายในประเทศอย่างการทุจริตคอร์รัปชัน ความไร้เสถียรภาพทางการเมือง และความไร้ประสิทธิภาพของรัฐบาลทำให้หนี้สาธารณะของอิตาลีพอกพูนและกลายเป็นปัญหาเรื้อรัง อิตาลีได้รับการช่วยเหลือทางการเงินจากทั้งธนาคารกลางยุโรป (European Central Bank) และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund) ในการช่วยเหลือทางการเงิน โดยธนาคารกลางยุโรปนั้นได้ช่วยอิตาลีชดเชยหนี้ที่เกิดขึ้น แต่อิตาลีต้องใช้มาตรการรัดเข็มขัด ซึ่งต่อมากลับทำให้สถานการณ์ของอิตาลีแย่ลง อิตาลีประสบปัญหาด้านการลงทุนจากต่างชาติที่ลดต่ำลง การย้ายฐานการผลิต การออกนโยบายยืดอายุการทำงานของอิตาลี ส่งผลให้เกิดอัตราการว่างงานเป็นจำนวนมาก โดยแม้ว่าอิตาลีมีเศรษฐกิจขนาดใหญ่เป็นอันดับ 3 ในยุโรป แต่ก็มีหนี้สาธารณะสูงถึง 132% ของ GDP โดยมีหนี้สูงเป็นอันดับสองรองจากกรีซ และมีการคาดการณ์ว่าหนี้ของอิตาลีจะยังเพิ่มสูงขึ้นอีกในปีต่อ ๆ ไป อิตาลีจึง

เป็นที่จับตามองว่าจะสามารถแก้ปัญหาและหาวิธีชำระหนี้สาธารณะที่
สูงนี้ได้อย่างไร^{31 32 33}

ความกังวลที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ มักเป็นประเด็นที่กลุ่ม
นโยบาย “ประชานิยม” ให้ความสนใจและมีผลต่อการกำหนดแนว
นโยบาย เช่น การปฏิเสธการรับผู้อพยพ ในบางครั้งถึงกับมีการประท้วง
ที่แสดงให้เห็นถึงความกลัวชาวต่างชาติ (Xenophobia) และกระแส
Brexit ที่สหราชอาณาจักรตัดสินใจออกจากการเป็นสมาชิกสหภาพ
ยุโรปนั้น ก็ก่อให้เกิดข้อเสนอของขบวนการบางกลุ่มอย่าง Five Star
Movement และ Northern League เกี่ยวกับการทำประชามติให้
อิตาลีหันกลับมาใช้สกุลเงินรีล่า ซึ่งเป็นเงินสกุลเดิมของอิตาลี และออก
จากการควบคุมของธนาคารกลางยุโรป (Central European Bank)
กล่าวคือให้อิตาลีออกจากยูโรโซนนั่นเอง ทั้งนี้เนื่องด้วยการมีสกุลเงิน
เป็นของตัวเองนั้น จะทำให้ค่าเงินมีความยืดหยุ่นกว่าการใช้เงินยูโรซึ่งมี
ความยืดหยุ่นต่ำ และคนกลุ่มนี้ยังมองว่าธนาคารกลางยุโรปมักจะออก
นโยบายที่เอื้อผลประโยชน์ให้กับประเทศเยอรมนี และยังสร้างความ
เสียหายให้กับประเทศที่เป็นหนี้มากที่สุดอย่างอิตาลีและกรีซ

อย่างไรก็ตามยังมีมุมมองกว้างที่มองว่า อิตาลียังคงจะต้องอยู่
ในความเสียหายทางเศรษฐกิจของกลุ่มยูโรโซน และอาจต้องสูญเสีย
อำนาจอธิปไตยสำหรับความยากลำบากในการต่อสู้กับปรากฏการณ์
การย้ายฐานการผลิตของบริษัท ที่หันไปลงทุนในแถบเอเชียอย่างจีน

31 “World Factbook: Europe:: Italy,” Central Intelligence Agency, accessed
December 20, 2016, [https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/
geos/it.html](https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/it.html).

32 “ผลกระทบวิกฤตเศรษฐกิจยุโรปที่มีต่อเศรษฐกิจอิตาลี,” กรมส่งเสริมการค้า
ระหว่างประเทศ, เข้าถึงเมื่อ 2 มกราคม 2560, [http://www.ditp.go.th/contents_
attach/69246/55001892.pdf](http://www.ditp.go.th/contents_attach/69246/55001892.pdf), 1.

33 “วิกฤตหนี้ยุโรป: ความเป็นมา สถานการณ์และแนวโน้ม ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ
ไทย,” ธนาคารแห่งประเทศไทย, เข้าถึงเมื่อ 2 มกราคม 2560, [http://www.ghbhomecenter.
com/journal/fileupload/1620Sep12pONuH4L.pdf](http://www.ghbhomecenter.com/journal/fileupload/1620Sep12pONuH4L.pdf), 1.

และอินเดียที่มีค่าแรงถูก และด้วยเหตุนี้อธิปไตยของรัฐจึงมีความล้มเหลว ประหนึ่งบุคคลล้มละลายที่ไม่ที่สามารถต่อสู้กับนโยบายเศรษฐกิจและสังคมของยุโรปได้ ซึ่งดูเหมือนว่าความล้มเหลวนี้อาจกลายเป็นการสร้างผลประโยชน์ให้กับธนาคารและกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ ที่จะเอาเปรียบประชากรในประเทศโดยการกดค่าแรงเพราะมีการจ้างงานที่ต่ำลง

5) บทวิเคราะห์ความเป็นไปได้ที่อิตาลีจะออกจากสหภาพยุโรป

ในช่วงนี้เราอาจจะได้ยินคำว่า ‘Italeave’ หรือ ‘Italexit’ อยู่บ่อยครั้ง เนื่องจากอิตาลีกำลังเป็นประเด็นร้อนในเหล่านักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ที่กำลังจับตามองว่าอิตาลีจะหาทางออกให้กับวิกฤตหนี้ของตนได้อย่างไร และอิตาลีจะออกจากยูโรโซนหรือไม่ หรือเหตุการณ์อาจแย่ไปกว่านั้นหากอิตาลีจะออกจากสหภาพยุโรป จากที่ได้กล่าวมาในส่วนก่อน ๆ จะเห็นได้ว่าปัญหาของอิตาลีที่เกี่ยวข้องกับสหภาพยุโรปนั้นมีอยู่เพียงไม่กี่ประเด็นที่น่ากังวล ซึ่งโดยส่วนมากแล้วปัญหาหลักมีเพียงเรื่องการเงิน ที่มีแนวโน้มจะทำให้อิตาลีออกจากยูโรโซนสูงขึ้น ปัญหาอื่น ๆ อย่างปัญหาเรื่องผู้ลี้ภัยหรือการก่อการร้ายนั้น ยังไม่ใช่ประเด็นหลักสำหรับอิตาลีในตอนนี้อย่างใด สิ่งที่อาจเป็นตัวกระตุ้นให้อิตาลีออกจากยูโรโซนหรือสหภาพยุโรปมีเพียงตัวกระตุ้นจากแนวคิดเอียงขวา หรือกลุ่มชาตินิยมที่กำลังได้รับความนิยมมากขึ้นในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามจากที่ผู้เขียนได้กล่าวถึงปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นในอิตาลีและสหภาพยุโรปไปในข้างต้นแล้วนั้น ผู้เขียนสามารถวิเคราะห์ความเป็นไปได้ที่อิตาลีจะออกจากสหภาพยุโรปหรือไม่ไว้ทั้งหมด 4 ประเด็น อันจะได้นำมาต่อดังนี้

การออกจากยูโรโซนหรืออยู่ต่อเป็นเพียงการปะทะกันของฝ่ายกลางขวาและฝ่ายซ้าย

จากที่ได้กล่าวมาในส่วนก่อน ๆ นั้น อิตาลีมีความเป็นไปได้สูงที่จะมีการออกจากยูโรโซน เพราะหลังจากที่ประเทศอิตาลีได้มีการทำประชามติแก้ไขรัฐธรรมนูญไปเมื่อต้นเดือนธันวาคมของปี 2016 นั้น เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า หากเปรียบอิตาลีเป็นกระดานเกมกระดานหนึ่ง ผู้เล่นนั้นมีทั้งหมดสองกลุ่ม ผู้เล่นที่เชื่อว่านักการเมืองนั้นแบ่งคนออกเป็นฝ่ายกลางขวาและฝ่ายซ้าย ซึ่งหลังจากที่อิตาลีต้องประสบกับปัญหาเศรษฐกิจที่ยาวนาน ผู้คนเริ่มรู้สึกเบื่อหน่ายในรัฐบาลและสหภาพยุโรป แต่นั่นไม่ได้แปลว่าพวกเขาจะต่อต้านการรับผู้ลี้ภัย หรือต่อต้านในประเด็นอื่น ๆ พวกเขาเพียงแค่รู้สึกเบื่อหน่ายในปัญหาซ้ำ ๆ เดิม ๆ ทำให้พวกเขามองว่าฝ่ายกลางหรือฝ่ายกลางขวานั้นไม่สามารถแก้ไขปัญหาของพวกเขาได้ ในขณะที่พรรคฝ่ายเอียงซ้ายกลับให้คำสัญญาว่าพวกเขาจะทวงสิทธิที่ประชาชนควรได้รับคืนมา ทำให้กระแส Eurosceptic เริ่มกลับมาเป็นที่สนใจอีกครั้งในหมู่วัยรุ่นและประชาชนทั่วไป อย่างไรก็ตาม การทำประชามติในอิตาลีและผลที่ออกมาครั้งล่าสุดนั้นไม่ใช่ว่าการแสดงออกที่ต่อต้านเงินยูโร แต่เป็นต่อต้านรัฐบาล Renzi ต่างหาก อย่างไรก็ตามชัยชนะของฝ่ายซ้ายทำให้พวกเขาเหิมเกริม และพยายามที่จะเรียกร้องให้อิตาลีมีการทำประชามติว่าพวกเขาจะยังคงอยู่ในยูโรโซนต่อไปหรือไม่ ซึ่งหากวิเคราะห์จากสถานการณ์ทางการเงินและการเมืองของอิตาลีในตอนนี้แล้วนั้น ผู้เขียนคาดว่ามีโอกาสสูงที่อิตาลีจะออกจากการใช้เงินสกุลยูโร และหันกลับไปใช้เงินสกุลลิราเหมือนเดิม ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น ส่วนหนึ่งเป็นเพราะอิตาลียังไม่มีความพร้อมในการใช้เงินสกุลยูโรตั้งแต่เริ่มต้น พวกเขาต้องใช้เวลา 4-6 ปีในการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อจะเข้าร่วมยูโรโซน และจากสถานการณ์ในปัจจุบันก็ทำให้เห็นว่า อิตาลียังไม่มีความพร้อมที่จะอยู่ในยูโรโซนต่อไป

ภาวะหนี้สาธารณะไม่ได้หมายความว่าอิตาลีจะต้องลาออก

แม้ว่าอิตาลีจะเป็นประเทศที่มีหนี้สาธารณะสูงมากและดูท่าทางจะต้องใช้เวลาอีกยาวนานในการแก้ไข ไม่ว่าจะด้วยวิธีใดก็แล้ว แต่หากเราเปรียบอิตาลีเป็นคนที่หนี้สูงมากคนหนึ่งไม่ว่าเขาจะทำงานอย่างไรก็ดูไม่มีที่ท่าว่าเขาจะสามารถชำระหนี้ทั้งหมดได้ แม้ว่าเพื่อน ๆ จะได้ให้ความช่วยเหลือเขาแล้ว อย่างไรก็ตามความคิดของอิตาลีคงหนีไม่พ้นการกู้ยืมเงินจากเจ้าหนี้รายใหม่เพื่อนำมาชำระหนี้เก่า หรือแก้ไขปัญหาการใช้เงินของเขาเองว่าเขานั้นจะจัดระเบียบและวางแผนการใช้เงินที่เขาได้รับจากการทำงานของเขาอย่างไร เพื่อให้สามารถอยู่รอดชำระหนี้ที่มีอยู่ได้แน่นอนว่าเขาจะใช้หนี้หมดหากเขาไม่ยืมเพิ่ม เพียงแต่เรายังไม่รู้ว่านั้นนั้นจะหมดเมื่อไหร่เท่านั้นเอง เว้นแต่ว่าเขาจะทำแผนรายรับรายจ่ายอย่างดีที่สามารถคำนวณเวลาการใช้หนี้ได้ อย่างไรก็ตามการทำแผนรายรับรายจ่ายนั้นยังไม่สามารถทำได้ เพราะอิตาลีนั้นมีระบบการเมืองที่ไร้เสถียรภาพ การออกนโยบายต่าง ๆ เป็นความพยายามแก้ไขปัญหาละเลาะซึ่งต้องใช้เวลาค่อยๆ และเสี่ยงไปกับนโยบายที่ออกมาว่าจะได้ผลหรือไม่ พูดง่าย ๆ คือเขาเองก็ไม่สามารถคาดเดาได้เลยว่าแผนการเก็บออมเงินหรือการเปลี่ยนแปลงของตัวเองนั้นจะช่วยให้เขาสามารถเก็บเงินได้พอใช้หนี้ในระยะเวลาเท่าไร อย่างไรก็ตามมีหลายวิธีที่อิตาลีสามารถหาทางออกได้ โดยมีคนกลุ่มหนึ่งได้แนะนำอิตาลีว่า สาเหตุที่เขาจนนั้น เป็นเพราะเขาใช้เงินสุกสุกเดียวกันกับเพื่อนในสมาคมคนอื่น ๆ ทำให้เขาไม่สามารถจัดการสิ่งต่าง ๆ ด้านการเงินในทุกเรื่องได้ด้วยตัวเองทั้งหมด และหากเขาเลิกใช้เงินสุกสุกเดียวกันนั้น ก็อาจทำให้เขามีอิสระในการจัดการตนเองได้มากขึ้น สามารถใช้หนี้ได้อย่างรวดเร็วขึ้น และจะไม่ต้องเจอกับปัญหาเดิม ๆ เช่นนี้อีก อย่างไรก็ตามหากเรื่องดังกล่าวที่คนกลุ่มหนึ่งบอกนั้นเป็นเรื่องจริงและเป็นทางออกให้กับอิตาลีในการใช้หนี้ แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่าอิตาลีจะต้องออกจากสมาคมที่เขาอยู่ นั้นเพราะเขาเองก็อยู่ในสมาคมนี้มานาน และได้รับผลประโยชน์จากการเป็นสมาชิก ดังนั้นแล้วจึงยังไม่มีเหตุผล

รุนแรงใด ๆ ที่จะทำให้อิตาลีออกจากสหภาพยุโรป โดยแม่หากอิตาลี
จำเป็นต้องแก้ไขปัญหาโดยการเปลี่ยนสกุลเงิน อิตาลีก็อาจจะเพียงแค่
ออกจากยูโรโซนเท่านั้น

ผลประโยชน์แห่งชาติหรือสหภาพ?

คำถามนี้เป็นหนึ่งคำถามที่ตอบได้ยาก เหมือนกับการถามว่า
รัฐควรยึดหลักใดระหว่างสัจนิยมหรือเสรีนิยมในการดำเนินนโยบาย
หรือหากรัฐเลือกที่จะดำเนินนโยบายโดยยึดหลักทั้งสองไปพร้อมๆกัน
นั้นจะสามารถทำได้หรือไม่ แน่นอนว่าทุกรัฐมักจะให้ความสำคัญกับ
ผลประโยชน์ของรัฐเป็นอันดับหนึ่ง และหากการเข้าร่วมสหภาพเอื้อ
ประโยชน์ให้กับรัฐมากกว่าเสียประโยชน์แล้ว รัฐอาจไม่มีเหตุผลอัน
ใดที่จะต้องออกจากสหภาพ เช่นเดียวกันกับอิตาลีและประเทศอื่นๆ
แน่นอนว่าทุกประเทศนั้นยังคงมองเรื่องผลประโยชน์ของรัฐเป็นหลัก
และการอยู่ในสหภาพได้เอื้อประโยชน์ให้กับพวกเขามากกว่าการแยก
ตัว สหภาพยุโรปจึงยังถือว่าเป็นสิ่งที่ประสบความสำเร็จในปัจจุบัน
แต่อย่างไรก็ตาม การออกจากสหภาพยุโรปของสหราชอาณาจักรได้
แสดงให้เห็นถึงการเลือกผลประโยชน์แห่งชาติมากกว่าสหภาพ โดย
อาจเป็นการแสดงออกโดยนัยของสหราชอาณาจักรว่าพวกเขาเสีย
ประโยชน์จากการอยู่ในสหภาพมากกว่าการเป็นอิสระจากสหภาพ
เหตุดังกล่าวนี้อาจส่งผลให้เพื่อนสมาชิกในสหภาพต่างต้องตั้งคำถาม
ใหม่ ว่าพวกเขานั้นได้รับประโยชน์มากกว่าเสียประโยชน์จากการเป็น
สมาชิกของสหภาพอยู่จริงหรือ เหตุใดประเทศที่มีเศรษฐกิจและความ
มั่นคงที่ดีอย่างสหราชอาณาจักรจึงได้ตัดสินใจถอนตัว แต่อย่างไร
ก็ตามการตัดสินใจถอนตัวของสหราชอาณาจักรนี้ยังคงเป็นทวิวิจารณ์ถึง
กระบวนการตัดสินใจที่อาจไม่รอบคอบของรัฐบาล ผู้ซึ่งผลักดันการ
ตัดสินใจไปให้กับประชาชน และยังไม่มีผู้ใดทราบอย่างแน่ชัดว่า การ
ที่สหราชอาณาจักรก่อให้เกิดผลที่ตามมาในทางที่ดีขึ้นหรือไม่ หรือจะ

กลับกลายเป็นแย่ง ประเทศอื่นๆ ซึ่งแม้จะสนใจการลาออกจากการดำรงตำแหน่งสมาชิกในสหภาพยุโรปจึงสามารถทำได้แค่เพียงรอและติดตามผลที่จะเกิดขึ้นกับสหราชอาณาจักรต่อไป

สหภาพยุโรปเพียงแค่ป่วยแต่ไม่ได้กำลังจะตาย

จากที่ได้กล่าวไปในส่วนที่ 2 เรื่องสหภาพยุโรปกำลังตกอยู่ในภาวะวิกฤตนั้น อาจทำให้เกิดคำถามหรือแนวคิดว่าจะเป็นไปได้หรือไม่ที่สหภาพยุโรปจะล่มสลายลงเหมือนกับองค์การสันนิบาตชาติ (League of Nations) อย่างไรก็ตามจากที่ได้วิเคราะห์ไปในส่วนที่ 2 ถึงวิกฤตการณ์ที่สหภาพยุโรปกำลังเผชิญนั้น มีเพียงสองประเด็นหลักที่ทำให้สหภาพยุโรปตกอยู่ในวิกฤต ซึ่งหนึ่งคือการขยายสมาชิกภาพและผลกระทบที่ตามมา และสองคือวิกฤตเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามเราต้องไม่ลืมว่าสหภาพยุโรปนั้น มีโครงสร้างเป็นสามเสาหลัก และมีเพียงหลักเดียวที่ได้รับผลกระทบโดยตรงคือวิกฤตเศรษฐกิจ ซึ่งความผันผวนทางเศรษฐกิจนั้นย่อมเกิดขึ้นได้ดังนั้นหากสหภาพยุโรปมีการวางแผนการแก้ไขปัญหาที่ดีแล้วอาจช่วยบรรเทาวิกฤตเศรษฐกิจที่กำลังเผชิญอยู่ได้ นอกเหนือจากนี้ปัญหาที่เกิดจากการขยายตัวของสหภาพยุโรปเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าสหภาพยุโรปนั้นควรเตรียมความพร้อมก่อนที่จะมีการรับสมาชิกใหม่ และควรมีการคัดกรองสมาชิกไม่ให้เป็นปัญหาต่อการดำเนินการต่าง ๆ ของสหภาพฯในอนาคต

6) บทสรุป

อิตาลีเป็นหนึ่งในประเทศที่มีประวัติศาสตร์เก่าแก่ในยุโรป และเป็นหนึ่งในประเทศผู้ร่วมก่อตั้งสหภาพยุโรป ด้วยสภาพเศรษฐกิจและการเมืองของอิตาลีในปัจจุบันนั้นไม่แข็งแรง เห็นได้จากจำนวนหนี้สาธารณะที่สูงกว่า 135% ของ GDP อัตราการว่างงานในเยาวชน

ค่อนข้างสูง และกำลังการผลิตหรือขนาดธุรกิจส่วนมากยังเป็นลักษณะธุรกิจขนาดกลางและเล็ก ทำให้ขีดความสามารถในการแข่งขันของอิตาลียังคงต่ำ โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับประเทศมหาอำนาจทางตอนเหนือในสหภาพยุโรป กอปรกับความเปราะบางของการเมืองอิตาลีที่รัฐบาลมีวาระสั้น เพราะการบริหารงานขาดประสิทธิภาพมาตั้งแต่ยุคหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ไม่เป็นที่พอใจของประชาชน แม้ว่าจะไม่ได้มีเหตุการณ์รุนแรง แต่การเปลี่ยนรัฐบาลบ่อยครั้งก็แสดงถึงความไม่มีเสถียรภาพและความไม่ต่อเนื่องของการเมืองอิตาลี แต่กระนั้นในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง อิตาลีก็เป็นผู้ร่วมก่อตั้งสหภาพยุโรป โดยเล็งเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้จากการเข้าร่วมประชาคมดังกล่าว

วิกฤตการณ์ในยุโรปทั้งด้านความหลากหลายที่เริ่มทำให้การออกมติ การตกลงกันในประเด็นปัญหาระดับภูมิภาค เริ่มไม่มีความกลมเกลียวกัน รัฐเล็ก ๆ มีสิทธิ์ในการเสนอหรือค้านการตัดสินใจของรัฐใหญ่ ๆ ในสหภาพยุโรปมากขึ้น โครงการต่าง ๆ เริ่มชะงักงัน เพราะไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการให้กับทุกประเทศในสหภาพฯ ได้ เมื่อเทียบกับในยุคก่อน ๆ ที่สมาชิกยังมีจำนวนไม่มาก อีกทั้งระดับการพัฒนาที่ไม่เท่าเทียมกันทำให้รัฐเริ่มแบ่งเป็นกลุ่ม ๆ ภายในสหภาพฯ เสียเอง

และเมื่อเร็ว ๆ นี้ อิตาลีต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์ทางการเงินของยุโรปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผนวกกับอิตาลีมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ยังอ่อนแอ หรืออีกนัยหนึ่งคือยังไม่มีภูมิคุ้มกันต่อวิกฤตที่แข็งแกร่งนัก ยิ่งส่งผลให้อิตาลีต้องหันมาทบทวนนโยบายทางการเงินและอธิปไตยทางการเงินของตนเอง นั่นหมายถึงการพิจารณาที่จะออกจากยูโรโซนหรือเลิกใช้ค่าเงินยูโร ซึ่งจะเปิดช่องทางให้อิตาลีสามารถแก้วิกฤตเศรษฐกิจของตัวเองได้ อาจด้วยการลดค่าเงินของตัวเอง (หากไม่ใช่สกุลเงินยูโรแล้ว) เพื่อให้มีเงินทุนไหลเข้าประเทศ เกิดการจับจ่ายใช้สอย เกิดการจ้างงาน กระตุ้นการส่งออก

กระแสการเมืองภายในอิตาลีเองก็คอยผลักดันแนวนโยบายของรัฐบาลไม่น้อย กลุ่มกระแสนิยมในอิตาลีแม้จะไม่ได้เรียกร้องการถอนตัวจากการเป็นสมาชิกของสหภาพยุโรป แต่ก็มีแผนในการเรียกร้องให้อิตาลียกเลิกการใช้สกุลเงินยูโร และอ้างว่าระบบเศรษฐกิจแบบเดิมนั้นไม่เอื้อต่อประชาชนชาวอิตาลี ต้องมีการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งไม่ถึงขั้นการยกเลิกสหภาพยุโรปหรือให้อิตาลีถอนตัวออกเสียทีเดียว ทั้งนี้ กระแสนิยมจะสามารถเข้ามาบีบคั้นในเรื่องนี้ได้มากหรือน้อยก็ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของวิกฤตการณ์ที่รัฐกำลังเผชิญอยู่ด้วย การเงินและเศรษฐกิจถือเป็นเรื่องสำคัญอันดับต้น ๆ และเป็นเรื่องที่กระทบต่อความเป็นอยู่และปากท้องของประชาชนโดยตรง ดังนั้นวิกฤตที่กระทบเรื่องปากท้องย่อมสร้างแรงกระตุ้น แรงจูงใจได้มาก โดยเฉพาะหากวิกฤตการณ์นั้นเกิดขึ้นหรือไม่สามารถแก้ไขได้เพราะมีส่วนเกี่ยวข้องกับรัฐอื่น ๆ ในภูมิภาค หรือเป็นผลมาจากการเข้าไปเป็นสมาชิกของภาคี หรือสถาบันระหว่างประเทศอันใดอันหนึ่งแล้ว จึงเป็นเรื่องปกติที่กระแสนิยมนั้นจะเรียกร้องให้รัฐต้องออกห่างจากสถาบันดังกล่าว ซึ่งในกรณีของอิตาลีคือการออกจากยูโรโซน

หากปัญหาที่อิตาลีเผชิญนั้นเป็นปัญหาเรื่องความปลอดภัย ความมั่นคง จากการจัดการพรมแดน ระเบียบข้อบังคับของสหภาพยุโรป เหมือนอย่าง que ประชาชนสหราชอาณาจักรรู้สึกด้วยแล้ว อิตาลีก็อาจมีแนวโน้มที่จะถอนตัวออกจากสหภาพฯ เช่นกัน ทว่าปัญหาเหล่านั้นยังไม่ชัดเจนหรือยังไม่ส่งผลต่อความเป็นอยู่ของชาวอิตาลีมากนัก สภาพเศรษฐกิจคือตัวแปรสำคัญที่กำหนดความเป็นอยู่ ไม่ใช่แค่กับชาวอิตาลี แต่กับประชาชนทั่วโลก หากรัฐใหญ่ ๆ อย่างสหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส หรือเยอรมนียังวิตกกังวลหรือรู้สึกสั่นคลอนจากวิกฤตการณ์เศรษฐกิจนี้แล้ว อิตาลีในฐานะที่มีขีดความสามารถที่ต่ำกว่าย่อมต้องรู้สึกถึงผลกระทบอย่างแน่นอน และจึงนำกลับไปสู่คำถามหรือกระแสในอิตาลีที่กำลังถูกพูดถึงและเรียกร้องว่าอิตาลีควรจะตัดสินใจออกจากยูโรโซน เพื่อรักษาปากท้องของประชาชนชาวอิตาลีไว้ก่อน

โดยสรุปแล้วความเป็นไปได้ที่อิตาลีจะออกจากยูโรโซนนั้นมีความค่อนข้างสูงเนื่องจากด้วยปัญหาเศรษฐกิจและกระแสความคิดเชิงขวาในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามโอกาสที่อิตาลีจะออกจากสหภาพยุโรปนั้นยังต่ำมาก เพราะอิตาลียังคงได้ผลประโยชน์บางส่วนจากสหภาพยุโรปอยู่ และยังไม่มีชนวนใด ๆ ที่เป็นปัญหาต่ออิตาลี ที่จำเป็นจะต้องตัดสินใจออกจากสหภาพยุโรป อย่างไรก็ตามมียังคงมีความเสี่ยงที่กระแสเชิงขวานั้นจะได้รับการสนับสนุนมากขึ้นเรื่อย ๆ หากอิตาลีได้ออกจากยูโรโซนแล้วจริง ๆ ซึ่งอาจเป็นจุดที่ทำให้อิตาลีมีการบูรณาการกับสหภาพยุโรปน้อยลง จนอาจตัดสินใจถอนตัวออกในที่สุด ในทางกลับกันหากอิตาลีและสหภาพยุโรปสามารถร่วมมือกันแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจทั้งภายในประเทศและภายในสหภาพสำเร็จ การบูรณาการของสหภาพยุโรปในอิตาลีอาจมีความเข้มข้นมากขึ้นเท่านั้น และยิ่งความมั่นคงของสมาชิกมีมากขึ้นเท่าไรก็ยิ่งส่งผลให้สหภาพยุโรปมีความมั่นคงขึ้นเท่านั้น และนี่ก็เป็นหนึ่งในความท้าทายที่สหภาพยุโรปที่จะต้องรับมือและออกนโยบาย วางแผนแนวทางต่าง ๆ เพื่อป้องกันและกำหนดแนวทางรับมือกับปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจและวิกฤตต่าง ๆ ดังที่กำลังเผชิญ ซึ่งอาจกลับมาเกิดซ้ำได้อีกในอนาคต